

Европейска асоциация за защита на човешките права - България (ADHR-BG)

Единствено разпоредби с пряко отношение към равнопоставеността на избирателите и на кандидатите са в основата на всичките предложения, за увеличаване на доверието в процеса на подготовка и провеждане на изборите в България.

- **Пропорционалната изборна система със задължителна преференция**

Единичната факултативна преференция поставя кандидатите от големите и малките МИР в неравнопоставено положение. В МИР с 4 мандата, например, шансовете на всеки кандидат от листите са 25%, докато в големите пада до 5%. Заложеният 7% праг е абсурдно изискване за големите МИР – София, Пловдив, Варна и други. Ако все пак се запази единичната преференция, мандатите могат да се определят въз основа на реално подадените гласове. Алтернативно предложение е динамично прерайониране на МИР за осигуряване равна тежест на гласовете.

Не е решен въпросът с валидните гласове, равни или повече от районната избирателна квота, подадени за кандидати от листите на партии и коалиции, които не са преминали установения праг на национално ниво. За да се уважи вотът на избирателите, възможно е въвеждане на определен брой мандати, 40 – 50, които да се разпределят според реално получените гласове от преференциите на територията на цялата страна.

- **Адекватни дебати и информираност на обществото**

Инициране на дебати за промяна на членове от Конституцията на Република България, които са в противоречие с нормите на ЕС и добрите практики и незабавна кампания по информираността на обществото ще бъдат в най-голяма степен полезни за увеличаване на доверието в процеса по подготовка и провеждане на изборите.

- **Граждански листи и независими кандидати с равностойни условия**

В страните от ЕС съществуват различни практики за осигуряване на равнопоставеност на независимите и партийните кандидати. Участие на всеки партиен кандидат само в една листа и въвеждане на граждански листи, в допълнение към независимите кандидати, осигурява равнопоставеност. При хипотеза „задължителна преференция“, абсолютният брой на листите – партийни и граждански – ще намалее. Големият брой в момента е частично обусловен от естественото желание на повече субекти да видят името си на първо място.

- **Партийно независими професионални изборни администрации на всички нива: ЦИК, РИК и ОИК**

Постоянно действащи РИК и ОИК, с обособени мандати и минимален щат, ще допринесат за подобряване на условията за провеждане на следващите избори:

от изработване и поддържане на избирателните списъци и като контактното лице за избирателите, до прерайониране на МИР.

Партийните квоти са неизбежни на този етап, но отварянето на изборната администрация към гражданското общество – за експерти и НПО, ще допринесе за поетапното професионализиране на структурите.

- **Активен публичен регистър на избирателите**

Регистърът трябва да отразява местоживеенето на избирателите и да е „отвързан“ от ГРАО. Недопустимо е нереално количество лица да са записвани на определен адрес. Списъците трябва да са достъпни – по 2 имена и адрес, без други лични данни, за да се осъществява обществен контрол.

- **Въвеждане на избирателен район „ЕС“ и „Чужбина“**

МИР ЕС – с еднакви активни и пасивни права, като на живеещите в страната, при парламентарните, президентските и европейските избори ще отрази принадлежността на българите, постоянно или временно пребиваващи в страни от ЕС, към общата ни политическа система, докато МИР „Чужбина“ – с предложените условия за уседналост, ще даде възможност на всички живеещи зад граница да са част от процесите.

- **Он-лайн и машинно гласуване**

Постепенно въвеждане и на он-лайн гласуване, първо – на територията на ЕС.

- **Тъмната стаичка**

Промяна на организацията на тъмната стаичка, за да е невъзможна подмяната на бюлетини и снимането на гласоподаването

- Избор между **„застъпници“** и **„представители на партии, коалиции и инициативни комитети“** с една регистрация.

- **Мобилност на екипите на СИК**

За секциите с над 50% от гласовете за една политическа сила от предишните избори, членовете на СИК да се определят в деня на изборите чрез жребий от регионален пул. Това ще увеличи доверието в процеса и ще намали възможностите за „купуване на секции“. Разбира се, това се предлага като временна мярка, докато постоянен граждански контрол я обезсмисли.

- Въвеждане на **уникални кодирани формуляри за резултатите от СИК/РИК**

С пожелание за спорна работа, оставаме на разположение,

Румяна Дечева – 0878 435 076

Ивайло Цонев – 0896 632 363

Стоил Цицелков - 0895 720 945